

LOVĚC

Štev. 8.

List za lov in ribarstvo.

Leto I.

Izhaja v Ljubljani po enkrat na mesec.

VSEBINA:

LOV:

Dr. V. Jeločnik: Jereb. — P. Višnjan: Logárjeva želja (Pesem). — Juraj Lubič: Kragulj (Konec). — F. K.: Race ob Adriji. — Iz lovskega nahrbtnika.

RIBARSTVO:

Prof. Ivan Franké: Krka (Konec). — Medjd: Lov na sulce v Savi nekdanj in sedaj. — Iz ribarske mreže.

Slovensko lovsko društvo

in njegovo
glasilo

„Lovec“

Društvo je namenjeno slovenskim lovcem vseh pokrajin. Sedež mu je v Ljubljani.

Članarina znaša na leto **5 kron.** Kdor pa plača enkrat za vselej 50 kron, postane ustanovni član in je nadaljnjih letnih prispevkov oproščen.

Društvo izdaja svoje glasilo „Lovec“, in sicer po enkrat na mesec.

Člani dobivajo „Lovca“ brezplačno; za nečlane v Avstro-Ogrski pa znaša naročnina **6 kron** na leto; oni, ki bivajo v inozemstvu, imajo doplačati še poštnino.

List priobčuje tudi oznanila po tehle cenah:

	na ovitku:	na prilogi:
cela stran	K 250.—	K 220.—
$\frac{1}{2}$ »	» 125.—	» 110.—
$\frac{1}{3}$ »	» 84.—	» 74.—
$\frac{1}{4}$ »	» 65.—	» 55.—
$\frac{1}{8}$ »	» 40.—	» 30.—
$\frac{1}{16}$ »	» 18.—	» 16.—

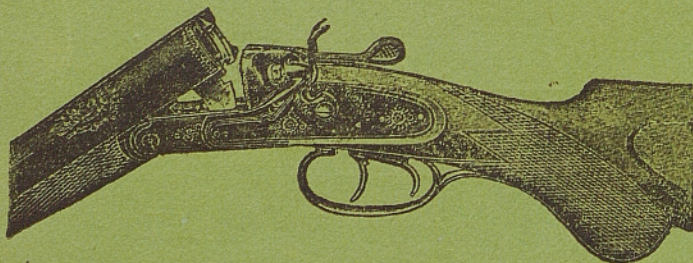
Društveno znamenje dobe člani pri odboru za 2 kroni. Pisma in pošiljatve je nasloviti na:

Slovensko lovsko društvo v Ljubljani.

Prva borovska orožno-
tvorniška družba

PETER WERNIG

dr. z om. z v Borovljah na Koroškem

Iznajditelj in izdelovatelj „Triumph-Rifled vrtanja“ in „Wernigovega univerzalnega vrtanja“ z najgostejšim, neprekosljivim vrtanjem, kakršnega še ni bilo, velikanskega strelnega učinka in prednosti ob polnem jamstvu in zmernih cenah. P n. lovcem priporoča svoje izdelke prve vrste in kakor pero lahke tricevke, kratke lovske puške, dvocevke za šibre in krogle, risane dvocevke (Bockgewehr), Mannlicher Schönauerjeve kratke

puške in pa Wernigove štricevne puške. — Priporočam svoje puške za krogle, kaliber 9·3 mm, preiskušene na različne strele. Kot največjo novost za dvocevke in šibre in krogle priporočam patrone z nikljastim plaščem 9·3 mm — s svinčeno ostjo in 9·3 mm patrone z legirnimi strelji in papirnim vodom. — Cenovnik zastoj in franko. —

Jakob Zalaznik, slaščičarna, pekarija in kavarna
Stari trg št. 21

Podružnice: Glavni trg št. 6, Kolodvorska ulica št. 6.

Čekovni račun pri c. kr. hran. uradu št. 113.187

Telefon št. 194.

Pozor, lovci!

„Slovensko lovsko društvo“ namerava prirediti letos na jesen **lovsko tekmo** psov frmačev. Namen te prireditve je v prvi vrsti ta, slovenskim lovcem, ki love s psom frmačem pokazati na eni strani, kako je psa na lovu voditi, na drugi pa, kako mora dobro izvežban frmač na lovu — delati. Oboje je lovcu potrebno vedeti, in samo iz knjige se tega naučiti ne da. To je treba videti v praksi.

Drugi namen tekme pa bi bil ta, naše pse frmače nekoliko presejati, da se pokaže kaj spada med zrnje, kaj med smeti. Škoda je namreč, če dober pes ne pride do prave veljave in se ga ne izkoristi tudi za pleme; prav tako pa je tudi škoda, ako se slabega psa sploh redi, ker dober pes je veselje, je dobiček, slab pa je jeza, je izguba. Temu mora pritrditi vsak izkušen lovec. Ločiti dobro blago od slabega je pa edino na ta način mogoče, ako se pse pošlje v tekmo. Tu ima vsak pes priložnost pokazati kaj zna, pa tudi vsak lovec in dresér koliko o lovu in o dresuri razume.

Tekma se bo vršila v enem lovišč, ki niso preoddaljena od Ljubljane, in kjer je dovolj jerebic in zajcev. Vsacega psa se bo posebej preizkušalo glede apela, nosa, iskanja, frmovanja, vedenja po strelu, apörtiranja in dela v vodi. Preizkuševala bo pse posebna komisija priznanih strokovnjakov in po svoji preudarnosti razdelila cene. Vse druge podrobnosti se bo objavilo pozneje. Za sedaj prosi podpisano uredništvo, vse one lovce, ki se strinjajo s to namero, in ki so pripravljene poslati pse v tekmo, da se takoj pismeno prijavijo. Od števila prijav je namreč odvisno, v kakem obsegu se ta tekma priredi. Prijave je nasloviti na: **Uredništvo »Lovca« v Ljubljani.**

Slovensko lovsko društvo.

MALA OZNANILA.

Pes-brak, pšeničnorumene barve, 60 cm visok, 16 mesecev star, istrske pasme, ki hitro najde in ne goni predolgo, je radi odstopitve od lova naprodaj za 10 kron. Karol Tušek, lovec v Hrastniku.

Frmača, 6 let starega, prav dobro porabnega, angleške pasme, proda Franc Pevc v lhanu pri Domžalah.

Pes in psica istrske pasme, izvrstna braka, sta naprodaj. Več pove Anton Burkeljea, Laze, pošta Šmartno v Tuhinju.

Prodaj več raznovrstnih nagačenih ptic in sesalcev, jako lepih preparatov zelo cenó! — Kupim 1 jazbeca ali pa tudi samo kožo, celo in svežo; potem kragulje in kanje, vse v takem stanju, da se bode moglo nagačiti. — Viktor Herfort, preparator v Ljubljani, Sv. Petra nasip št. 67.

Frmač, pointer, 3½ leta star, prav dobro izvežban, z izredno dobrim nosom je naprodaj pri Ivanu Rozmanu v Vel. Lašičah, ki pse frmače sam vežba.

Frmača (psico) 3 leta staro, angleške pasme, kratke dlake, z izvrstno dresuro, posebno za vodo, ima naprodaj Juri Vavpetič, lovec v Podgorju pri Kamniku. Cena po dogovoru.

Frmača, 2 psa, kratkodlaka, nemške pasme, z dovršeno dresuro za poljski in vodni lov, izborna aporterja, sta naprodaj. „Hektor“ je 64 cm visok in 3 leta star, „Perun“ pa 54 cm visok in 5 let star. Oba psa imata izboren nos, iščeta neutrudljivo in krasno frmujeta. Pripravljen sem psa kjerkoli sam predstaviti, ali pa poslati 8 dni na poizkušnjo, ako kupec kupnino deponira pri uredništvu „Lovca“. Tudi pri meni si kupci lahko psa ogledajo in poizkusijo. Geč, dresér in grajski logar. Sela pri Brežicah, Štajersko.

Brake, čistokrvne istrske pasme, resaste dlake in sicer: 1 psa in 2 psici po 3 leta stari in 1 psa in 6 psic po 6 mesecev starih, izbornih za lov na zajce, lisice in srne proda Ivan Kranjc, posestnik v Št. Ilju pošta Velenje na Štajerskem. Cena nizka, po dogovoru.

Brak, rjav, resaste dlake, istrske pasme, 4 leta star, imeniten nos, hitro najde, kratko goni, ter na besedo ali žvižg odjenja — se proda za 60 K. A. Janковиč, nadučitelj v Št. Ilju, pošta Velenje na Štajerskem.

Braka, izvrstnega za lov, starega tri leta, proda Alojzij Sojer, občinski tajnik in posestnik v Novi vasi pri Rakeku.

Foksterijerji, 3 samci, 2 samici, čistokrvni, krasno razviti, in ovčarski psi, izborni čuvaji, kraške pasme, ter mladiči obeh pasem, so poceni naprodaj pri Fr. Ditrichu v Zgor. Šiški.

Škotski terijerji, 2 samca po 2 leti stara, 1 psica stara 1 in pol leta, imenitnih staršev so naprodaj. Psi so izvrstni za lov po jamah na jazbece in lisice, pa tudi dobro gonijo zajca, lisico ali srno. Cena 100 K za vsacega psa, 80 kron pa za psico. Pèsarna Podgora p. Sodražica.

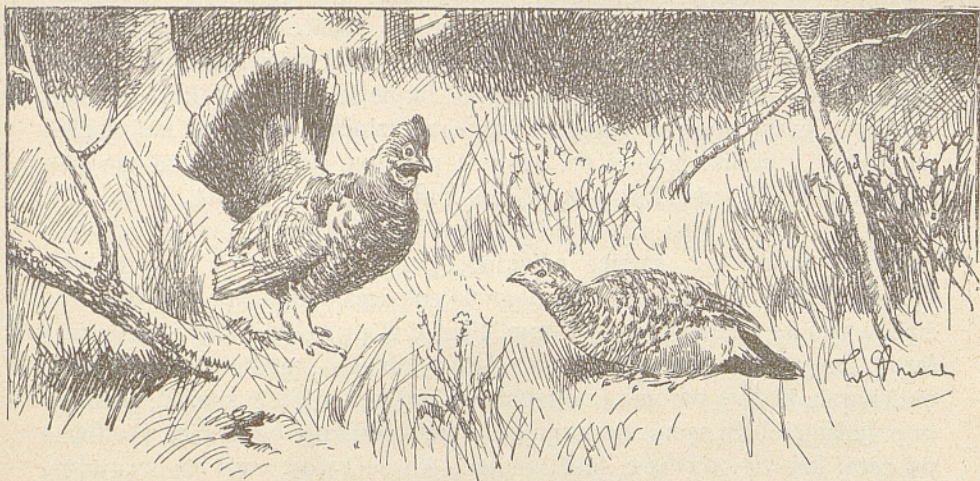
Kragulja, 2 mladiča, že precej odrasla sta naprodaj pri Ivanu Frlanu, krojač, Poljane pri Škofji Loki.

Proda se: brak, istrske pasme, bel, z rjavimi lisami, gladek. Pes je star 1 leto, ni še nič učen, goni in išče pa že sedaj prav dobro. Cena 50 K. — Pèsica-jazbečarka, tigrasta, kratke dlake, pravih sprednjih nog, lepe postave, srednje močna. Pèsica je izredno huda na jazbeca ali lisico, zelo strastna za v jamo, tudi goni prav dobro in prinaša (aportira). Cena 60 K. — Pèsarna: Podgora, pošta Sodražica.

Lovcem, ki imajo psice-frmačke, čistokrvne, nemške, kratkodlake pasme, sporočamo, da je v Ljubljani na razpolago lep plemenjak, izvrstnih lovskih lastnosti, z imenitim rodovnikom. Naslov pove društvo.

Naprodaj je lep brak, 3 leta star, rjave barve, 54 cm visok, dober gonjač, ne goni daleč. — Več se zve pri gosp. Ivanu Kandaretu, Dane, pošta Starigr pri Rakeku.

Zamenjam ali prodam tri leta starega istrskega braka, resaste dlake, ker mi uhaja k prejšnjemu gospodarju v bližnjo vas. Pes izvrstno išče in ne goni prehudo. Cena po dogovoru. — France Lah, trgovec v Ložu.

AVGUST

Jereb.

(*Tetrao bonasia* L.).

Spisal dr. Viktor Jeločnik.

Jereb (gozdna ali velika jerebica, leščerka¹, podlésk², *Tetrao bonasia* (*Bonasia betulina*) Haselhuhn, je naša najmanjša gozdna kura. Prištevamo ga k visokemu lovu, slično, kakor njegova najbližja sorodnika velikega (divjega) petelina in ruševca (malega petelina).

Da spada med gozdne kure (*Tetraones*, Wald-[Rauhfuß]hühner) spoznamo takoj, če ga pogledamo pod noge, zakaj kosmate so do stopal. Tudi živordeča roža nad očesom in pri samcu (petelinu) podaljšana peresa na grlu in podbradku so znaki gozdnih kur. Perje jerebovo je glede barve jako mnogolično, pisano in skoraj bi rekel, najlepše izmed vseh ptičev, ki spadajo v to vrsto. Rusi ga imenujejo naravnost „rjabčik“, to je pisanček (der Bunte).

¹ Ime leščerka ni predstavljeno, kakor bi ta ali oni mislil nehoté, naravnost iz nemščine (*Haselhuhn*), temveč se v istini rabi na kranjsko-hrvaški meji (v Uskokih); izgovarja se ponajveč s hrvaškim naglasom, približno „lješterka“.

² Ime „podlésk“ sem našel v nekem spisu iz leta 1838, in je smatram za prav dobro in brezdvomno pristno, dasi je prištevati arhaizmom.

Samec (petelin) je približno iste velikosti, kot izrasel piščanec, za dobro spoznanje večji kakor poljska, ali mala jerebica, težek od 450—525 g. Na prvi pogled ga razločuje od samice (kokoši) črna, ali črnorjavkasta lisa, ki se začinja pod kljunom in se razprostira preko grla. Tudi vobče je petelin nekoliko bujnejše barve kakor kokoš, vendar v perju obeh ni takega skrajnega razločka, kakor se nam kaže na primer v razliki spolov pri velikem petelinu, pri ruševcu ali pa pri fazanu. Marsikteremu lovcu bode morebiti zanimivo zvedeti, zakaj da se pri tej in oni vrsti živali, ki so vendar v tako bližnjem sorodstvu, razlikuje samec od samice očitno, pri onej vrsti pa zopet ne. Opazovanja in raziskavanja so dognala, da imajo one kure (divje), ki žive v mnogoženstvu (poligamistično), n. pr. veliki petelin, rušavec, fazan, po spolih popolnoma različno obleko, medtem ko se pri onih kurah, ki žive paroma (monogamistično) kakor jereb, snežna, skalna in poljska jerebica samec po perju prav malo razlikuje od samice. Slednje pa zato, ker živi samec tudi medtem, ko se zarod vali in vzgaja poleg samice (samec poljske jerebice na pr. vali baje celo sam, menjaje s soprogo, in bi bujno in lesketajoče se perje samčevo v tem slučaju le izdajalo prostor, kjer je gnezdo, oziroma kjer so še negodni in varstva potrebni otroci). Jereb živi tedaj z le eno samico in ostane kot varih pri mladičih, dokler se družina ne razkropi, kar se zgodi od srede avgusta do srede septembra.

Znak, po katerem se petelin najbolj razlikuje od kokoši, sem že omenil, namreč črno liso na grlu. Ostalo perje je pri obeh spolih vobče podobno, le da je pri samicah vsa barva bolj zamolkla, nekako umazana. Glava in hrbet, kakor tudi zgornje peroti so rdečkastorjave barve, in mnogovrstno črno, sivo in belkasto, lisasto prepreženo perje teh delov telesa, spominja v vsakem oziru na kljunača. Ta zunanost služi tudi jerebu prav izvrstno v to svrhu, da se imenitno prilagodi v barvi gozdnim tloom, suhemu listju, resju, grmovju itd. Vsak lovec, ki lovi v krajih, kjer se nahajajo jerebi, vé iz lastne izkušnje, da ga (jereba) skoraj ni mogoče ugledati na tleh čepečega in se čestokrat zgodi, da bi človek skoraj stopil nanj, predno se vzdigne. Na glavi ima samec šop podaljšanih peres, katere lahko povzdigne kvišku, da tvorijo nekako čopo, ali kapico (Holle), kar vidimo posebno spomladi, kadar poje, ali pa jeseni, če pride razburjen „na klic“. Pod črno liso na grlu ima belkast podkvi podoben trak; zgornji del prsi je rjavo, belo in črnkasto pisan; prsa in trebuh sta pokrita z belimi peresi, katerih vsako ima črno obrobljen konec, tako da je spodnja stran lepo, belo in črno pisana; ob straneh prsi so črne lise, večje in gostejše, pod rameni pa je perje živo rdečerjavo. Zgornji rep, ki obstoji normalno iz 16 peres, podoben pahljači, je siv, s finimi valovitimi črtami črne

barve preprežen; na konci peres ga obkrožuje prst širok, črn trak. Spodnji rep (Unterstoss) je nekoliko krajši trivoglasto-stožaste oblike in sestoji iz belkastih, na koncu rumenkasto in črno zapasanih peres. Srednji dve peresi ste rjavkasti in brez pasu. Samica je podobno, toda kakor že omenjeno, manj živo pisana; tudi roža nad očesom je bolj rumenkasta, ne živo rdeče barve, perje na prsni ni čisto belo, temveč rumenkasto umazano.

Mladi petelin se razlikuje od starega po manjšem telesu in teži, perje je, dasi od kokoši lehkò razločno, vendar tudi zamolklo in lisa, ki pokriva grlo, vleče bolj na rjavkasto.

Jereb je prava gozdna ptica. Kjer nima gozda in sicer njemu ugajajočega gozda, ga bodeš zastonj iskal. Na Kranjskem ga najdemo skoraj povsod, izvzemši one dele Krasa, ki so opustošeni, in pa gozde v ravnini. Glede števila, v katerem se nahaja, so kraji kaj neenakomerno obdarjeni s to lepo divjačino. Na Gorenjskem ga dobimo povsod, v večjih gozdih do 2000 m visoko, na Dolenjskem tudi v precejšnjem številu, posebno v Kumski hribovski skupini, v ribniškem pogorju na Kočevskem, okrog Litije in v Gorjancih, na Notranjskem okrog Idrije, Loža, Cirknice itd.

Žalibog da tudi na Kranjskem jereb od leta do leta vedno bolj gine, ne vsled preganjanja pravih lovcev, pač pa vsled tega, ker so mu — razen roparskih živali, — tatovi s zanjkami vedno za petami, in pa ker jerebu ugajajoči gozdovi vedno bolj ginejo.

Jereb se počuti dobro le v mirnih, nekoliko vlažnih, kar se tiče drevja, kolikor mogoče neenakovrstnih nekultiviranih gozdovih. Na vsak način pa mu je pogoj za obstanek mnogo grmovja, zlasti leskovega, rese, in osobito za hrano obilica jagod, borovnic, brusnic, malinovek, ostrožnic itd. Glede izbire v hrani ni posebno natančen, skoraj bi rekel, da mu je izpremena v živežu ljubša, kakor preobilica ene in iste hrane. Po zimi zoblje popke različnega grmovja in dreves (lešče, trepetlike, divje hruške in jablane) in plodove divje rože (šipka), črnega trna, drena itd. Vmes pa jereb vedno pobira male kamenčke. Poleti pohrusta tudi marsikaterega črva in drugi mrčes. Prave škode v gozdu ali celo na polju ne dela nikdar, le v hudi zimi se loti včasih popkov sadnih dreves, ki pa itak stoje le izjemoma v taki bližini, da bi se jereb upal blizu.

Pari se jereb spomladi, kakor druge gozdne kure, toda pri tem ni misliti na pravcato „petje“ na gotovih krajih, kakor pri velikem in malem petelinu. Kokoš znese v priprostem gnezdu na tleh 6—8, redkokedaj več rjavkastih, temno lisastih jajec, iz katerih se izležejo mahasti mladiči, ki svojo zibel takoj z materjo zapuste in čudovito hitro telesno napredujejo, tako da s 3 tedni že lahko sfrfajo na nizke

veje, prav mojstersko pa se znajo piščeta skrivati pod listje, travnate grive itd.

Avgusta meseca (v prvi polovici) menjavajo s starimi vred perje in takrat je mogoče, da se stari in mladi petelin ne razlikujeta veliko od kokoši, ker imajo namreč vsi belkasto grlo, katero postane šele proti sredi ali koncu avgusta pri petelinih črno.

Najhujši sovražniki jereba so lisica, kuna, dehor, ptice ujede (posebno skobec) in pa kmet, ki jih pokončuje s zanjkami. Domače mačke, ki se potepajo po gozdovih in velikokrat popolnoma zdvijajo, ugonobijo tudi veliko jerebov.

Preden preidem na opis lova na to krasno divjačino, omenim naj še, kako se ta kura glasi, ker je to velike važnosti za lovca. Takoj na tem mestu hočem pa pribiti naslednje: Lov na jereba naj se vrši le na „klic“ in vsak pošten in pravi lovec naj skrbi za to, da se strelja le petelin v njegovem lovišču, kokoš naj ima za celo leto vsekdar in povsod mir. Kaj pa kokoš velikega in malega petelina? Mar jo pošteni lovec strelja? Popolnoma izvedljivo pa je to varstvo le, če se jerebov ne strelja povsod in kadar in kdor jih hoče, temveč le na „klic“, kjer je natanko mogoče spoznati samca in ga razločevati od samice.

Vem, da sem žalibog za veliko večino slovenskih lovcev prerok v puščavi, ko jih prosim, naj prizanašajo kokoši, toda moj klic je potreben in umesten, naj bo odmev tak ali tak. Žalostno je, da se Slovenec z malimi izjemami do danes še ni povzpел do tega, da bi gojil in čuval lov tako, kakor je treba. Mnogo sem že potrosil besedi in tudi že nekaj črnila prelil v lovskih listih za jereba, oziroma njegovo samico, toda prav malo sem našel razumevanja za svoj trud. Neki gospod na Gorenjskem, ki slovi za pravega in vrlega lovca, mi je rekel, ko sem ga prosil, naj ne pusti streljati kokoši: „A kaj, trgovec z divjačino mi plača za kokoš ravno toliko kakor za petelina, zakaj naj potem izbiram pri streljanju?“ Žalostno pa resnično, da je na Kranjskem smoter lova skoraj brez izjeme — meso. Vi slovenski lovci pa, ki imate jerebe v svojih loviščih in čutite v sebi, da ste res lovci, ne strelci in mesarji, Vas prosim, ne pobijajte brez razlike, naj je samec ali samica, da ta lepa divjačina ne izgine popolnoma iz slovenske domovine, kjer jo imamo hvala sv. Hubertu še v zadostnem, čeprav pojemajočem številu!

Blagohotni bralec naj mi oprusti, da sem se nekoliko oddaljil od prvotne snovi, bilo je za dobro stvar.

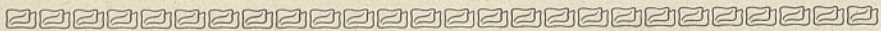
Petje petelinovo, „klic“ (das Spissen) je visok, precej tenak, vendar tudi na večjo daljavo dobro razločljiv pisk. Kdor ga enkrat pozna, ga ne pozabi zlepa in ga spozna takoj izmed družih gozdnih

glasov. Slove približno takole: Tsii-tsi-tsitseri-tsi tsui, zadnji zlog nekoliko zabrušen ali zategnjen; cel stavek je dolg kake $2\frac{1}{2}$ do 3 sekunde. Mlad petelin ne poje tako natančno, tudi nekoliko krajše, starci pa kaj radi zadnji (včasih tudi prvi) odstavek Tsii-tsii ponove; če slišiš tedaj konec cele pesmice podvojen, prisežeš lahko, da je pevec star gospod.

Popolnoma različno pa je petje kokoši, ki se pa v gozdu, razen spomladi, kaj redko sliši, tako da ga celo marsikateri, v klicanju izurjeni lovci, ne poznajo. Slove tako-le: Ši-še-ši-pipipipi, cel stavek nekoliko zamotan in hreščoč, proti koncu podoben skoraj brušenju velikega petelina. Imenujmo to petje „cvrčanje“ (das Biesten). Razen teh dveh glavnih klicev, katere mora lovec pri lovu na jerebe natančno oponašati, ima posebno petelin še celo vrsto kitic in verzov, od katerih omenjam le tiho, hitro se ponavljajoče čipkanje, kadar je že v bližini lovca in ki se glasi: pli-pli-pli-pipipi, in čuden, pihanju ruševca podoben glas, ki se pa navadno sliši le takrat, če prileti petelin na drevo, namreč zategnjeni: tššo-ii... in pa glas, če petelin, ki je lovca ugledal, po tleh beži proč: bi-bi-bli-bli-bli. kar naznanja, da ga več ne priklješ.

(Konec prihodnjič.)

Logarjeva želja.

Na klop pred samotni dom sede logár,
Nabaše si pipo tobaka.
Ozré se okoli, zdaj tu gospodar',
Od zadnjega došel je vlaka.

Prestavljen z daljine v samotni ta kraj,
to zlobnih jezikov je delo. —
Premišlja; duh vedno se vrača nazaj,
Kjer ljubljeno bitje mu pelo.

In z róko nevajeno piše ji zdaj,
Kar v srcu otožnem občuti.
Osamljen; — zabranjen zakonski mu raj
Osodi klubuje prekruti.

„Kaj vpraša srcé ali sme ali ne,
Kdo kri mu prevročó ohlaja?
Plamtečih več čutov ves svet ne zatré,
V ljubezni mi duša vsa raja.

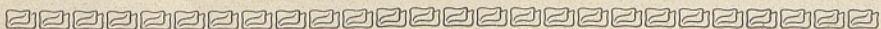
Oziram prek vas se, v očesih vaš strup
Doseči me nikdar ne more. —
Besnijo naj psi vsi: odvzeti mi up
Tud' jezik peklenski ne more. —

Po trnjevi poti pač blodim zdaj sam,
Jaz sam?! — ne — z menój si ti tudi.
Zavesti edine za ves svet ne dam:
Da združena v borbi sva hudi. —

Res, pešajo v meni telesne moči,
Zatisnem skor' trudni očesi,
Ko v srcu prestrastveno oledeni kri,
To stori ti v zvestem slovesi:

Posádi mi brezo na slednji moj dom,
Pognala bo k men' korenine.
Navrtaj spomlad jo, pošiljal ti bom
Iz groba še sladke spomine.“ —

P. Višnján.

Kragulj.

Piše Juraj Lubič.

(Konec)

Povedali smo že, kako se vjame kragulja v železo blizu gnezda. Nastavlja se pa železo tudi na drugih pripravnih krajih, v bližini visokih dreves na gričih, na travnikih, košenicah ali v gozdni goličavi. Za vado se postavi živega goloba ali drugo tico, ki jo je pritrđiti tako, da ne more sprožiti pasti. Nastavi se pa tudi kletka s tičem, ki se na njo položi železo. Da mora biti oboje čvrsto pritrjeno, da korenjaška ujeda vsega skupaj ne odnese, je že znano.

Veliko sovrašťvo goji kragulj do vira ali uharice. Znano je, da se s pomočjo te roparice, ki se jo pritrđi na drog pred nalašč za to pripravljeno lopo, ustrelj marsikakega nevarnega lovskega škodljivca. Ako kragulj zagleda vira, se ves divji spusti vanj, včasih se vstavi tik nad njim v zraku, da bi mu izkazal kaķo krvavo prijateljstvo. Tedaj ne streljaj, ako ti je vir ljub. Kragulj rad sede na bližnje drevo, od koder ga lahko zbiješ. Sicer pa skušaj, da ga pravočasno na letečem spraviš na tla, ker se na druge ugodnosti ni zanašati.

Prav tako se strelja kragulja na „čivinku“. Priredi si lopo in posnemaj klic sove kmalu ti pride kragulj, časih celo tik nad lopo, kjer ga lahko ustreliš.

Ker je kragulj nad vso mero požrešen, ga tudi lahko prekaniš na drug naćin.

Nekoć sem se pritisnil na majhni gozdni goličavi ob hrastovo deblo in sem posnemal klic kukavice. Komaj sem zaklical trikrat, štirikrat, ko švigne temna senca od strani proti hrastu; kmalo sem zaslišal tik nad svojo glavo, kako je nekaj sedlo na vejo. Pogledam prav previdno kvišku in zagledam velike kremplje na veji, tik ob deblu. Tića samega nisem videl, ker so ga zakrivale veje, zato tudi on mene ni mogel zapaziti in sem ga lahko poslal na oni svet. Bil je kragulj. Čudil sem se, da me ni bil zagledal tedaj, ko je letel vprek goličave proti meni. Bržkone je roparska strast obvladala kragulja in so se mu že sline cedile po dobri južini.

Drugić mi je priletel kragulj na „čivink“, ki sem ga bil le mimogrede vprizoril brez lope. Sedel je prav na spodnjo hrastovo vejo, da bi ga bil lehkò zagrabil za noge, ako bi se bil upal, ganiti se. Źalibog da jo je odkuril, preden sem mogel pomeriti.

Na „čivinku“ ujameš kragulja tudi lehkò na lepenke, teh pa mora biti već skupaj, ker ena sama ne zadostuje.

Najzabavnejši in najsigurnejši lov na kragulja je lov ob njegovem gnezdu.

Glej, da prideš tja prav rano v jutro, kadar „gospode“ ni doma. Napravi si na primernem prostoru v dobrem zatišju lopo iz svežih vej, tako, da iz nje vidiš naravnost na gnezdo. Ne govori ničesar in ne delaj šuma, ker stari kragulji vohunijo v bližini gnezda. Glej, da si hitro z vsem gotov, pa sedi ter čakaj in čakaj in ne nehaj prej, dokler nimaš obeh starih v roki.

Zanimivo je, kaj lovec vse doživi ob takih prilikah.

Pred leti sem bil strasten preganjalec kraguljev. V enem samem letu sem jih pokončal šestnajst, starih in mladičev.

Nekoč, sredi meseca junija, se podam ob treh zjutraj v nad dve uri oddaljeno lovišče. Z vsimi pripravami sem bil gotov proti šesti uri. Komaj se v lopi pripravim, že prileti starka naravnost na gnezdo. Hitro počim in starka telebne na tla, kjer jo pustim, da bi ne napravil ropota. Cele štiri ure sem potem zaman čakal na starca. Le sempatam sem slišal od daleč njegov glas; lačni mladiči so mu odgovarjali z otožnim pivkanjem. Časih je pokazal kateri svojo belkasto glavo iz gnezda, ali je pa stopil na rob in spustil v dolgem loku na zemljo, kar bi mu bilo tam gori odveč. Ob deseti uri prileti mala uharica mimo. Ob polenajstih pa bi me bilo kmalu strah. Tam je bil medved nekaj čisto navadnega. Slišal sem v bližini do tedaj čisto neznanne mi glasove. Bil sem kot lovec še — zelen, potem pa gotovo rumen. Vedel sem, da mora biti to kaka divja žival, pa kaj? — Glasovi se bližajo, čimdalje glasnejši, po temni, samotni hosti odmeva kaj čudno. Po listju že poka suhljad, veje se majejo, skoki se slišijo, kar se prikaže — srna, tik za njo pa vročekrvni srnjak. Kako je bilo to lepo! Prvikrat v mojem življenju! Srce mi je utripalo, in skrbeti me je pričelo, kaj bo z mojo kolibo. Srnjak in srna sta začela ples prav pred njo, tako da sem se bal, da mi je v svoji slepi strasti ne podereta. Hvala Bogu se to ni zgodilo, zakaj zaljubljeni parček se je za nekaj minut izgubil v goščo.

Ko sem pozneje pravil o tem dogodku najemniku lova, mi je očital, zakaj nisem srnjaka ustrelil. Izgovarjal sem se, da nisem imel dovoljenja za to. On pa je odvrnil: „Pa bi bili vendar pritisnili in domov odnesli, kaj pa je meni za enega srnjaka, ko jih imam, kolikor jih hočem!“

Šele proti poldnevu se je priklatil stari kragulj od nekod, vendar se dolgo ni hotel spustiti v gnezdo. Krožil je nad njim, kakor da bi bil slutil nevarnost od spodaj. Gotovo je bil slišal strel. Na vse zadnje pa ga je vendar premotilo, da je krenil proti gnezdu, vendar ni sedel, marveč je nameraval švigniti med vejami skozi, kar sem pa pravočasno spoznal in poslal skrbnega očeta za materjo.

Sedaj, ko sta bila stara dva že moja, je prišla vrsta na mladiče.

Komaj sem privlekel svoje težke kosti po debeli bukvi do visokega gnezda, kjer sem dobil štiri že skoraj godne mladiče, od katerih sta bila dva že mrtva. Padla sta bila sočasno z materjo.

V gnezdu sem našel ostanke piščancev, perje divje grlice, veverico in nebroj dobro obranih kosti manjših ptic.

Pa ni nič kaj prijazno ob takem gnezdu. Nele, da silijo vate tiste nadležne pasje muhe, ki jih je kakor komarjev ob soparnem večeru, tudi vzduh je tam gori tak, kakor v najzanemarjenejši mesnici.

No, to so me kmetje slavili, ko sem nosil šest kokošjih roparjev nabranih na palici skozi vasi!

„Tako je prav! Tako je prav“, so dejali. „Le pridite še večkrat, to nekaj zaleže!“

Mladiči se dado udomačiti in spremljajo svojega gospodarja na njegovih izprehodih. Tudi za lov se jih lehkò uporablja mesto vira. Na kragulja dobiš prav lehkò krokarjev, ki so divjačini tudi zelo škodljivi. V starih časih so kragulje dresirali in jih prav drago plačevali. Ž njimi so velikaši lovili čaplje in so imeli ob tem izredno zabavo, ker tak lov s kraguljem ali pa s sokolom je bil praznik za grajsko gospodo.

Stari kragulj ostane divji in ni za nobeno rabo.

Ako misliš, da je lovski blagor vedno tak, kakor sem prej o njem pravil, se motiš. Kragulj je zelo premeten. Ne vem, kolikokrat sem hodil čakati h gnezdu posebno navihanih lopovov. Dobil nisem nobenega, ker se nobeden ni hotel spustiti na gnezdo, marveč je bliskoma priletel od zadaj, spustil plen iz zraka v gnezdo in je prav tako bliskoma zopet izginil. Parkrat sem sicer streljal, zadel pa le nedolžno drevo.

Čudno je, da starko časih premoti, da si napravi gnezdo blizu obljudenega kraja. Tako gnezdo sem našel na nizkem boru ob gozdni poti in bi ga bil z dolgim kolom lahko dosegel. Videlo se je od daleč, ko sem šel prvič s puško tja, se mi je posrečilo, da sem po mahu prav tiho prišel tik pod gnezdo. Starka je sedela na jajcih in ni bilo od nje videti drugega, nego zadnji rob repa, ki jo je izdal. Nisem se dolgo premišljal, pa sem upalil. Debele šibre so storile svojo dolžnost. Strel je razdejal gnezdo in starka je šla z jajci vred v krtovo deželo.

Neko jutro sem slučajno naletel na kraguljevo gnezdo. Slišal sem namreč mladiče klicati mater, in sem jih našel visoko na nekem boru. Malo postojim. Starka prileti in se na moj strel zvrne na tla. Bila je še živa. Udaril sem jo parkrat s palico čvrsto po glavi, da je omahnila

kakor mrtva, na kar sem jo položil na hrbet na grm, in sem šel po mladiče. Prišedši do gnezda, mi švignejo vsi trije vitezi slabe vesti v zrak, pod sabo pa sem slišal sumljiv šum. Ko pogledam dol, vidim, da vstaja starka od mrtvih. Nekaj časa se valja in prekopica, potem pa se dvigne hkrati na noge in v zrak, kakor da bi bila pozabila na dobljeni strel. Nisem je več videl. Mladiče pa sem celo uro po gozdu zalezoval, in s težkim trudom dobil dva; tretji jo je odnesel.

Iz tega se vidi, kako žilav je kragulj, uči te pa to tudi, da niti mrtvi mrcini ni verjeti.

Torej lovci, ako si hočete ohraniti dober lov, zapišite si na zeleni svoj prapor s krvavimi črkami: Smrt kragulju!

Race ob Adriji.

Mrzeli in tih zimski dan... Jadransko morje je popolnoma mirno, kakor bi spalo in sanjalo sanje preteklosti. Tuintam oživi to sliko miru jadro Gradežke ribiške barke, drugače se ti zdi vse mrtvo. — Toda, če motriš bolj pazljivo morsko gladino, zapaziš daleč od brega velike temne pege. Kaj je to?... Pogled skozi daljnogled te pouči, da so to ogromne jate divjih rac, ki so se odtegnile nevarnemu obrežju in si privoščile sladek počitek na mehki vesoljni zibelci. Tupatam

zaflofota star racman s peruti, kakor bi se hotel otresti spanca, ki ga mori; najbrže so mu poverili stražo. Ali čemu si delati skrbi? Mar preti kaka nevarnost? Racman postaja nemiren... Mala, črna točka tam proti bregu se mu zdi sumljiva. Podobna je sicer navadnemu čolnu, toda za čoln je premajhna in tudi živega bitja ni opaziti v njej. Pa čemu alarmirati spečo družbo? Ali stvar se racmanu-stražniku zdi vseeno zagonetna... Ta presneta črna uganka se vidno bliža družbi, treba je jasnosti! Tiho, da bi ne zbudil družbe vesla k bližnjemu starejšemu in izkušenemu tovarišu in ga opozori na sumljivi predmet. Družba se prebudi... Več oči več vidi... — To je ladjica, v njej se je zdaj nekaj zganilo... Z gromečim vzletom se dvigne cela truma v zrak, da bi se rešila v varno daljo. Toda prepozno? V istem trenutku se zabliška na ladji in med groznim gromom se vsuje svinčena toča na preplašeno jato. Učinek je strašen. Nad trideset rac plava mrtvih, ali pa se meče v smrtnem boju po morski gladini, kjer je še pred trenutkom snivala pestra družba... — Zavratni lovec pa se zadovoljno smehlja, zakaj majhen trud mu je prinesel 50 svetlih kronic zaslužka.

Ogromna puška, ki bi se kaj lepo podala v rokah kacega kiklopa, se zove „schioppone“ (izgovori „škjopone“) in je v rabi pri obrežnih lovcih Adrije, ki z njo lovijo ali boljše rečeno morijo povodno letávinu.

Ti „škjoponi“ so častitljivi veterani iz dobe kresil in se podedujejo od roda do roda, dokler jih lepega dne ne raznese zlonosni smodnik.

Sedaj so seveda modernizirani na kapice, a se bašejo še vedno od spredaj. Požró pa te puške lepe množine šiber štev. 0 in sicer od 33 *dlg* do 1 *kg* in še več pri vsakem strelu: razen šiber pa seveda še primerno porcijo navadnega razstrelnega smodnika.

Učinek teh „škjoponov“ je grozen. Na vsaki strel pade navadno po 15 rac, če gre bolje tudi po 30 in še več; znani so mi slučaji, da je palo in ostalo na en strel 120 rac na mestu.

S škjoponi zalezujejo lovci race v posebnih malih čolnicah, kadar so lete na morju ali v lagunah, ali pa ž njimi prežijo nanje ob bregu, ko se mu vsled rastoče plime bližajo. Ta puška sloni na posebnem stojalu in je z malim zarezkom na kopitu pritrjena na stojalo; imeti pa je treba vendar nekaj prakse in previdnosti, ko jo sprožiš, ker drugače prelomi lehkò strelcu ključnico, ali pa ga tako neusmiljeno lopne po licu, da so race vsaj 14 dni pred njim v miru.

Radi tega ter zavoljo velike teže in pa, ker so drugače nepraktični, so v rabi „škjoponi“ le pri ribičih, — ki so lovci po poklicu; seveda je število „škjoponov“ omejeno in je treba za to posebnega dovoljenja političnega oblastva in se plača zanje posebno pristojbino.

Čeprav decimujejo te puške račje pleme, uživajo vendar pri drugih lovcih nekaj simpatij. Lovci, ki love s „škjoponi“ preganjajo race z morja in iz velikih lagun, kjer so navadnemu lovcu nedostopne, v močvirja in tako drugim lovcem pred cev. F. K.

Iz lovskega nahrbtnika

Kakšen lov se nam letos obeta. Zarod poljskih jerebic je vsled izredno deževnega vremena neenakomerno razvit tako, da se dobé popolnoma dorasli in pa tudi še komaj leteči mladiči vrabčeve velikosti. Po nekaterih loviščih, n. pr. okoli Kranja, ni skoro nič jerebic, drugod zopet dovolj. — Prepelic je tudi nekaj. — Veliko bo zajcev in pa fazanov. — Na Cerkniškem jezeru je dosti rac, velikih in malih kozic pa izredno veliko. To so le splošne opazke o nekaterih vrstah naše divjačine. Tovariše lovce pa prosimo natančnih in obširnih poročil, da bomo lahko podali celoten pregled.

»**Lovsko in strelsko društvo za Goriško**« bode imelo svoje zadnje letošnje vaje v Panovcu v nedeljo dne 21. in 28. t. m., 4. septembra t. l. streljanje na dobitke v Panovcu ter 8. septembra t. l. streljanje na leteče plošče, združeno z ljudsko veselico in otvoritvijo novega mosta čez Sočo v Št. Mavru. V slučaju slabega vremena se veselica preloži na 17. septembra. Obojih strelskih vaj, kakor tudi zjutranjega streljanja na dobitke v Panovcu se more udeležiti vsakdo, popoldanskega streljanja v Panovcu ter streljanja za dobitke na leteče plošče v Št. Mavru pa le udje društva. Kdor še ni član, se more prijaviti radi sprejema za 1910. najdalje do 1. septembra t. l. ter plačati udnino K 3. (zunanji udje K 2) Strelske vaje dne 21. in 28. t. m. se vrše točno od 2 do 5¹/₂ ure pop. in sicer ob vsakem vremenu. Spored streljanja za dobitke v Panovcu in veselice v Št. Mavru obavi društvo pravočasno.

R I B A R S T V O

Krka.

Spisal prof. Ivan Franké.

(Konec.)

Opazovalec leži na trebuhu spredaj na čolnu, da vidi bolje v globino. Prepojene ribe se čez nekaj časa gotovo vrnejo, in mrežo je treba zapeljati o pravem času in na pravem kraju, da ne uidejo ribe mimo čolnov zopet nazaj. Ker so bregovi strmi, se dviguje mreža ob kraji od tal, da uide veliko rib pod mrežo; tudi se jih mnogo zatakne, ker je mreža redka, in masa sili le proti sredi reke, kjer se mreža izpodnaša. Tako se je ujelo v treh dobrih vlakih do 170 kil rib, samih platic. Prvi vlak je bil prazen, drugi slab. Vsa ekspedicija je trajala 7 ur, zjutraj od 8. do 3. popoldne. Bil je

za mrežo tudi somič, kakih 5, in sulec pri 8 *kg*, pa sta jo oba popihala, ko je tekla mreža čez debel kamen. Drugih belih rib se pri tej lovi ne dobi; klini in bóleni zbežijo, preden jih mreža ogrne, kar med čolni, razbijaj po vodi z veslom kolikor hočeš; podlèst pa leže po strani in spretno privzdigne mrežo.

Na teden se speča 80 *kg* rib; 25 do 30 *kg* menihom v Pleterje, druge v Zagreb. Ker je bilo vreme že bolj hladno, so si to pot menihi upali vzeti rib tudi še za drugi petek. Izbirali so in obdržali le kar je bilo boljših, manjše so pa pometali nazaj. Računajo po 2 do 3 na 1 *kg*, in plačujejo jih kilo po 60 h. Ni veliko dni v letu za tako lov, namreč da je voda nizka in čista in da sije solnce. Če voda naraste do obrežnega grmovja, ribiči nimajo kóda stopati, da bi dvigali mrežo. Večjo lov napravijo še ob povodnji, če stopi voda na travnike, sicer pa nastavljajo ob primernem obrežju in v jarkih velike perutnjake (vrše ali ravšelje) z enim ali dvema podaljškoma ob straneh. Napraviti shrambo, v kateri bi se držale ribe več tednov, ni mogoče, zato jim najbolje prijata za lov en ali dva dneva pred postom. Ribiči so organizovani; vodja je zakupnik ribarstva (dveh ribarskih okrajev), obenem posestnik orodja. Izkupiček se deli na gotovo število delov, dva ali več delov pade na „mrežo“, t. j. na orodje, na prevozne in druge troške, ostanek se razdeli enakomerno po številu móž. To je edino večje in redno ribarstvo ob Krki, za katero se še izplača vzdrževati orodje, za veliki lov potrebno. Ko bi pa ne imeli Zagreba blizu, bi tudi tu zakupnik ne mogel izhajati. „Da bi bilo vsaj nekoliko več »boljših« rib!“ je pogosti vzklik pri pogovoru o ribah. „Belih (slabejših) rib je treba veliko že za samo pokritje troškov, gredo premalo v denar,“ tako tarnajo ribiči.

Letos se je ribarskemu odboru posrečilo spraviti v Krko za 200 K živih malih krapov. Kultura ribnikov je pri nas še na stopinji, na katero je padla v 19. stoletju iz nekdanje stare prakse, v času graščin in samostanov, zato je pošiljanje drago — vsak centimeter ribje dolžine stane 2 h, — in težavno, vendar se je srečno izvršilo. Zaroda sulcev pa odboru letos ni bilo mogoče nabaviti. Sicer se jih je v Ljubljani drstilo precej parov, pa je bila voda tako velika, da ribič ni hotel niti poiskusiti, da bi en ali dva para ujel. Naročila za ovaljene sulčeve ikre, iz katerih bi se bili izvalili sulčki na Studencu, so bila brezuspešna.

Ko sem l. 1888. hodil po Dolenjskem ob vodah in okoli ribičev, da bi našel podlago za razdelitev voda v ribarske okraje, mi je ribič v Deskli o ribarskih razmerah takole govoril: „Bil sem ribič, zdaj zidam, mreže imam pa spravljene túle v skrinji“. Pokazal mi jih je, bile so še prav

trdne. „Odkar ni več rakov, se pri nas ne izplača trgati mrež. Biti mora čoln, ki sem ga srečno prodal, in treba je za lov najmanj treh mož. Če se kaj prida ujame, se ne proda tod, ali pa daj pod nič. Tudi drugi so shranili mreže v skrinje, če jih niso, jih pa še bodo“. Žalostno!

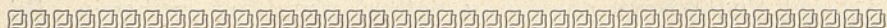
Od Rudolfovega do jezua v Soteski ribe lehkò prehajajo. Pri Vavti vasi je nekaj brzice, više gori jih je več in nekaj trdih, mahovitih tal. Boljše ribe zahtevajo tako lego, ugaja pa tudi belim, zato stoje gori bolj gosto, kakor niže doli, v počasnem in lenem pretoku. Jez pri Soteski je visok in malokdaj tako utopljen, da je ribam prehoden, kar je tudi vzrok, da je tu več rib. Da bi pa tam kar mrgolelo rib, lipanov, sulcev in postrvi, nisem videl, dasi sem ondod večkrat lovil. Ob drstnem času se ustavlja brez dvoma veliko živali pod tem jezom. Res mrgoleti sem jih pa videl v ustji Sušice, in sicer ne le cele trope, kar cele oblake jih je bilo, seveda majhnih, pod prst dolgih, in mnogo zaroda. Tudi v mirno tekočem Radešiču me je obilica ribic in zaroda kar presenetila. Pod Sotesko izven sezone v Toplici ne izkoriščajo rib kdovekaj iz vzroka, ki ga je povedal ribič v Deskli.

Upam, da te vrstice nekoliko pripomorejo prav pojmiti sedanji položaj ribarstva v Rudolfovem. Ko bi bilo dovolj prometa za ribe, bi se že našli, ki bi jih lovili pod Sotesko in dovažali v mesto. Tistega, ki postavlja svojo tenetvo okoli grmov — menda bo Založan — bi pustil v miru; naj ujame kar more, Krke ne bo opustošil. Največ dobi, kadar reka poplavi travnike ob Prečini. V ribarskem okraju „Krka“, od izvira doli, je obilo postrvi. Ribič je pa tudi kmetovalec in gre lovit le, kadar mu kmetija dopušča. Ribe prodaja menihom v Zatičini, enkrat, dvakrat na leto jih pripelje tudi v Ljubljano koš ali pol, pa se mu nič bolje ne izplača, kakor če jih nese v Zatičino, ali še slabše, ker ima več troškov in rad hitro speča, da ne zmudi več kakor enega dné.

Za izdaten ríbolov v Krki je treba večjega aparata ali orodja in toliko delavnih sil, da se ob sedanjih lokalnih cenah in ob sedanjem prometnem položaju ne izplača, ker je Zagreb predaleč. Utegne se pa izplačati, če pride Toplica in Rudolfovo v krog imenitnih letovišč. Dotlej se je pa treba ribičem za odpravo postrvi privaditi hidrobionu.

V gorenjo Krko in pod Sotesko so spuščali skozi več let postrvi-mladice in -letnice iz ribarskega zavoda na Studencu in tudi v Težko vodo nekaj, od koder so se pa šarene izselile po drugem letu svoje starorosti kdovekam. Da so se v gorenji Temenici, nad sv. Lovrencem „prijele“ in udomačile prav uspešno in da se bogato množijo brez nadaljnega umetnega nasajanja, sem izvedel iz zane-

sljivega vira, na lastne oči se pa nisem še prepričal. Letos je neki gospod v Rudolfovem nasadil šarenih mladice v Beršljinskem potoku; izvalile se se v opuščnem ribarskem zavodu na Studencu iz ovaljenih iker, kupljenih na Nižjem Avstrijskem.

Lov na sulce v Savi nekdanj in sedaj.

Priobčil medjd.

Namen teh vrstic ni najrazličnejše načine lova na sulce natančno popisati ter s tem indirektno pripomoči k iztrebljenju te plemenite ribe našega porečja. Nasprotno! Vsi prijatelji živali in posebno prijatelji ribjega lova naj bi iz tega razbrali, kako neracionalno, da, brezobzirno in brezsrčno uničujejo danes sulce v Savi.

Ozrimo se za nekaj človeških dob nazaj v preklost in poslušajmo, kaj pripoveduje siv starček-ribič o dobrih starih časih.

Južne železnice še ni bilo takrat. Vse kupčijsko blago iz Hrvaškega in iz vinorodnih dolenskih krajev so prevažali na ladjah po Savi do Zagorja in odtod potem čez Trojano v Ljubljano in dalje v Trst. Sava je bila tedaj najpripravnejša pot, ki je vezala Zagreb z Ljubljano.

Prav pogosto se je pripetilo, da je v narasli vodi ponesrečila kakšna ladja in vse blago se je potopilo. Brez dvoma so take katastrofe mnogo pripomogle, da so se ribe takrat izredno zaredile. In v čisti, neokuženi vodi, kakor je bila tedaj Sava, ki je imela vrh tega še hrane v izobilju, je imel sulec lepše čase nego dandanes.

Tudi ribičev po poklicu je bilo razmeroma manj. Lovili so sulce skoro izključno z mrežo v kalni, in z ostmi v čisti vodi. Da so imeli naši predniki nekoliko več sočutja s trpečo živaljo kakor mi, dokazuje dejstvo, da se je štelu ribiču v največjo sramoto, ako je z ostmi ranil sulca, in je ta potem v strašnih bolečinah poginil. Kako je v tem oziru dandanes, vidimo pozneje!

Tako je bilo nekdanj . . .

In danes? Kakor gobe po dežju so se pojavili v teku časa najrazličnejši sovražniki naših savskih prebivalcev, ki nam pretijo uničiti ves življ v vodi. Nesnaga iz rudokopov in tovaren prihaja v Savo, ta potok ti donaša apno, drugi zopet razne kisline in strupene kemikalije, kar skrajno uničuječe upliva na vse vrste rib; brezobzirno jih decimira

in le najčvrstejše in za življenje najsposobnejše še kljubujejo. A tudi po teh bode sčasoma.

Najkrutejši sovražnik sulcu pa je slednjic le — človek. Da še več! Protizakonito in kruto početje podpira očitvidno tudi — gosposka.

„Ὁξύμωρον!“ — boste rekli. Res je, a tu vam je dokaz resnice!

Od Radeč do Zagorja so trije slapovi. Prvi je le par streljajev od Zidanega mosta proti Hrastniku; ta je najmanjši in ga moreš videti samo ob majhni vodi. Drugi je pri predoru med Hrastnikom in Trbovljami in tretji v Prusniku pri Zagorju. Pri vseh teh slapovih se najdejo nekatera mesta, kjer je voda manj deroča. To pot si vedno izberejo majhne ribe, da morejo priti čez slap. Zanimivo je, da ribe ne gredo nikdar posamič čez slap, marveč se zbirajo v mirni vodi pod slapom in gredo šele potem dalje, kadar jih je večje število skupaj. V bližini nekje pa preži sulec nanje. Kraj, kamor pride navadno sulec po svoj plen, kmalu najdeš ter ga loviš ondi — protizakonito! — z ostmi.

Poleti ima sulec za škrgami polno parazitičnih rakov (*Achtheres percarum*), ki seveda drugim rakom niso prav nič podobni. Ako pri ujetem sulcu ta mrčes odstraniš, lahko opaziš, da so škrge objedene in krvave. Naravno je tedaj, da ga to neznansko peče, in radi tega najdemo poleti sulca najraje v kakem slapu, kjer drži glavo pod močnim vodnim curkom, da mu voda izpira škrge. Tudi tukaj ga lové — protizakonito! — edino le z ostmi.

Osti (pl. f. Die Fischgabel) so danes, dasiravno po zakonu prepovedane, splošno v rabi in so v rokah neveščaka za sulca najstrašnejše morilno orodje. Podobne so velikim vilicam, katerih vsak bregelj je 25 — 30 *cm* dolg, 2 — 3 *cm* širok in 1 *cm* debel ter ima na koncu po dve zalusti razen zunanjih dveh bregljev. Posamezni breglji so 6 *cm* drug od drugega oddaljeni. Nasajene so take osti na 3 — 3½ *m* dolgem drogu. Na drugem koncu tega droga je privezana prav tako dolgo vrv. Ako sulca nabodeš, izpustiš drog, vrv pa obdržiš v rokah.

Vbádanje sulcev je bilo pred petdesetimi in več leti neprimeroma lažje kakor dandanes in sicer iz sledečih vzrokov. Pri vbadanju je treba dobro presoditi dvoje, namreč globočino, kjer se nahaja v tistem trenutku sulec, potem pa čistost vode, ker je od te odvisno lomljenje svetlobnih žarkov, ki prihajajo iz globočine od sulca v ribičevo oko. Umljivo je torej, da je dandanes, ko se vsled različne nesnage skoro vsak dan čistost ali bolje rečeno umazanost vode izpreminja vbadanje veliko težje kot nekdanj, ko je bila voda razen po dežju vedno čista.

Danes lovi z ostmi vse, odrasli in otroci (v slapu med Hrastnikom in Trbovljami), in od vseh teh „ribičev“ se niti enemu ne sanja,

na kaj je treba paziti pri vbadanju. In tako si lahko razlagamo, kako je mogoče, da najmanj 70% sulcev uide s smrtnimi ranami, ki potem večidel poginejo.

C. kr. žandarmerija pa, ki vsak teden parkrat patrólira mimo teh junakov, ne vidi ali noče videti tega prav nič. Zakaj tudi c. kr. okr. glavarstvo molči, dasiravno mu mora biti znano, kako že od nekdaj v njegovem okolišu lové sulce, nam je glede na tozadevni zakon, ki je bil pred leti sankcioniran, kar neumljivo. Morda velja tukaj pregovor: Kjer ni tožníka, tam ni sodnika.

Kot prijatelji živali smemo tedaj po pravici zahtevati, da se temu nečloveškemu ravnanju napravi nemudoma konec. In kadar se bo to zgodilo, tedaj je ta članek dosegel svoj cilj.

Iz ribarske mreže.

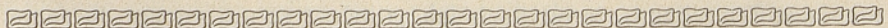
Ribolov je letos prav različen. Dober lov je na navadne ribe, kakor podlesti ali pečenke, mreže, platnice, ščuke, karpe; slabši na kline; prav slab na žlahtne vrste, kakor na postrvi, lipane, sulce in bolne (le semtertje v Krki); pravi čas za sulce je še le oktobra; ko pade prva slana, še le tačas je uspeh zadovoljiv. Gledé žlahtnih rib moram še pripomniti, da dozdam z umetnimi muhami še ni bilo uspešnega lova, ker letos vsled vednega deževja in hladnega vremena ni neke mušje vrste, ki je tem ribam posebno priljubljena hrana; če pa ribe nimajo dovolj hrane, tudi ne prijemajo rade. — To so pa le splošne opazke, ki ne veljajo za vse kraje in vsa vodovja. Uspeh je odvisen tudi od vabe, na katero se lovi; ker pa lové naši ribiči po posameznih krajih in v posameznih vodah na prav različne vabe, tudi uspeh ni povsod enak. Zato bi bilo želeti, da dobimo od povsod zanesljiva in natančna poročila, da bomo imeli splošen pregled. Torej, gg. ribiči in prijatelji ribarstva, prosimo!

—č—

Ribogojno društvo v Novem Mestu se ne bo ustanovilo, kakor nam od tam poročajo, in sicer iz vzrokov, ki jih nočemo tu navajati. Obžalovati je to toliko bolj, ker ravno v Novo mesto sodi tako društvo, da bi povzdignilo ribovje v rodovitni Krki na ono stopinjo, ki ji gre po obilici vodnega živalstva in po ugodni toploti vode. Naši ribiči bi radi samo lovili ne pa tudi gojili, zato ne marajo tacih društev, ker bi potem morali vendar prispevati nekaj kronic na leto za povzdigo ribarstva.

—k.

Piškurji (nem. Schlammbeisser, lat. *Cobitis fossilis*) vedno bolj ginevajo; vzrok, kakor povsod, je napredujoča kultura. Njihov živelj je glenasto blato, pomešano s žaganjem. Jarke pa dandanes vedno bolj osuševajo in čistijo, s žaganjem pa varčujejo, ker ga lahko prav dobro v denar spravijo. Pred leti je veljal 1 piškur 2 h, danes pa velja 6 h, ako ga sploh dobiš. Na vsestranska povpraševanja po piškurjih dajemo našim čitateljem na znanje, da je v tej stvari veččak naš sotrudnik g. Josip Maček, posestnik in gostilničar v Krojaški ulici, št. 8, v Ljubljani, ki bo vsim rad ustregel, če bo le mogel. — Končno načnemo vprašanje, če bi se ne izplačalo rediti in pridelovati piškurjev umetno.

Vprašanja in odgovori

(Za odgovore uredništvo ne prevzame jamstva.)

Vprašanje: C. kr. okrajno glavarstvo v L. je oddalo ribarski okraj Z. dražbenim potom v najem stranki, ki se je že velikokrat pregrešila proti ribarskemu zakonu, za kar imam nepobitne dokaze v rokah. Vsled pismene pritožbe in predponudbe na imenovano politično oblastvo sem dobil obvestilo, da se je ta ribarski okraj oddal v najem in da je torej ta zadeva dokončno rešena. — Vprašam Vas, če je proti temu odloku mogoča in dopustna še kaka pritožba, ter pripomnim, da na obvestila ni rekurzne klavzule.

(J. M. v. Lj.)

Književnost

Lovačko-ribarski viestnik. Organ općega hrvatskoga društva za gojenje lova i ribarstva u Zagrebu. Tečaj XIX. Ta list, ki ima enak smoter kakor naš „Lovec“ in izhaja po enkrat na mesec ter velja 8 K na leto, urejuje letos znani hrvaški prirodoslovec dr. E. Rössler — prvih 18 letnikov je uredil Fr. Kesterčanek; ta vestnik toplo priporočamo sloven. lovcem. 7. številka ima tole vsebino: Prva medjunarodna lovačka izložba u Beču. — Z. Turkalj: Dozvola za vrebanje u lovištima ogulinske imovne općine. — Dopisi: Lovački dan u Beču. — Drugi medjunarodni lovački kongres u Beču 1910. — Listak: Društvene vijesti: Novi članovi. — Sjednica upravnog odbora društva. — Preselenje društvenih prostorija. — Za spomenik Njegovog c. i kr. Veličanstva. — Natječaj. — Kinologija: Jednostavna i sigurna metoda izlječiti rane na ušima pasa. — Ornitologija: Markirani golub. — Šteta čavki. — I. Vlašić: Nestajanje lastavica. — Ribarstvo: Otrovnost mrene za vrijeme mriještenja. — XI. austrijski ribarski dan. — Književnost. Dr. W. Hein: Bericht über den ersten Lehrgang der Fischereischule des bayrischen Landesfischerei-Vereins in Starnberg. — Prof. Drag. Franić: Plitvička jezera i njihova okolica.

Listnica upravnništva

Vse nove gg. člane in naročnike prosimo potrpljenja radi 1. in 3. štev. »Lovca«, ker sti nam popolnoma pošli; kadar bo mogoče, jih gotovo takoj določimo. One gg. pa, ki bi bili morda dobili več iztiskov teh dveh števil, vljudno prosimo, da naj jih blagovolijo vrniti, za kar se jim že naprej zahvaljujemo; sicer bi morali dati ponatisniti št. 1. in 3. kar bi nam provzročilo precejšnje nepotrebne troške, katerim bi se radi izognili.

Društveni znak nam dela veliko preglavic; zato prosimo vse gg. člane, ki so ga naročili ali pa celo že plačali, nekoliko potrpljenja.

Ribarski koledar za september.

V prepovedanem času so:

Na Goriškem in Kranjskem:

Račje samice.

Na Koroškem in Štajerskem

ni nobene ribje vrste v prepovedanem času.

Opomba. Za Istro in Trst z okolico ni nikakih ribarskopравниh določeb.

Lovski koledar za september.

V prepovedanem času so:

Na Goriškem:

Divji kozliček in divja kozica; srna, srnjaček in srnica; zajec do 15. septembra; divji petelin, divja kokoš, ruševac in ruševka; gozdna jerebica, fazan, skalna in snežna jerebica do 15. septembra.

V Istri:

Divji kozliček, divja kozica; srna, srnjaček, srnica; zajec do 15. septembra; divji petelin, divja kokoš, ruševac in ruševka; gozdna jerebica, fazan, skalna in snežna jerebica do 15. septembra.

Na Koroškem:

Kozorog; košuta, jelenček in košutica do 15. septembra; divje koze, ki vodijo mladiče, divji kozliček, divja kozica; srna, srnjaček in srnica; divji petelin, divja kokoš, ruševac in ruševka.

Na Kranjskem:

Košuta, jelenček in košutica; samica in mladiči danjekovi ali lančevi; srna, srnjaček in srnica do 15. septembra; divji petelin, divja kokoš, ruševac in ruševka.

Na Štajerskem:

Srna, srnjaček in srnica; divji petelin, divja kokoš; ruševac in ruševka.

V Trstu in okolici:

Divja koza, divji kozliček in divja kozica; srna, srnjaček in srnica; zajec, do 15. septembra; divji petelin, divja kokoš, ruševac in ruševka; gozdna jerebica, fazan; skalna in snežna jerebica do 15. septembra.

Ptice in sesalce vseh vrst **nagača natančno po naravi** in prevzema vsa v to stroko spadajoča dela po najnižji ceni

Viktor Herfort, preparator v Ljubljani

Pred Vojašnico štev. 1.   ♡   ♡   Poleg šentpeterskega mostu.

👉 Najstarejša češka trgovina s kožami 👈

F. VLK v PLZNU (Češko)

👈 priporoča najfinejše potovalne in lovske kožuhe, hlače iz 👈
👈 ovčine in iz usnja divjih maček, ter odeje za vozove in sani. 👈

Prevzema vsa krznarska dela! 👈

👈 Kupuje vse vrste kožuhovin!

Strojarna

Vse v največji izbiri in po najnižjih cenah!

Barvarna

Izdajatelj: „Slovensko lovsko društvo“. — Odgovorni urednik: Anton Martinc.
Tisk J. Blasnik na sl. v Ljubljani.

ALBIN SCHWEITZER

preparator in dermoplastik

v LJUBLJANI, Kapitalska ulica šte. 5

se priporoča gg. lovcem

za prepariranje vsakovrstnih živali.

Delo ceno in brez konkurence naravno!

PRIPOROČILA:

Z Vašim delom sem zadovoljen, je prav čedno.

Dr. Iv. Lovrenčič.

Gospodu Albinu Schweitzer-ju v Ljubljani.

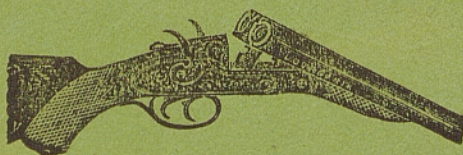
S petelinom, ki ste mi ga nagačili, sem zelo zadovoljen.

Ljubljana, 17. marca 1909.

Stanko Rudež.

Ludovik Borovnik, puškar v Borovljah (Ferlach)

Prilporeča najmodernejše puške
za lov, dvocevke, risanice,
trecevke

Manlicher-repetirke, pripravane
za lov z najmojšim strelnim
učinom

Manlicher-Schönauer-repetirke. Browning-pištote,
kakor pištote zistem „STEYR“, zrna 6.35 in zrna 7.65
z originalnimi cenami. — Priporoča se tudi za izdelovanje novih
kopit in novih cevi. Popravlja vsakovrstne stare puške po najnižjih cenah.

JOSIP ROJINA LJUBLJANA

Krojačnica za gospode.

Elegantne obleke.

Najnovejši kroj.

Priporoča vsakovrstnih športnih, lovskih oblek in lovskih uniform.

V zalogi najfinejše, angleško, trpežno blago.

Elegantne promenadne obleke in uniforme vseh vrst.

Točna, solidna in hitra postrežba.

Cene zmerne. Postrežba točna.

JULIJA STOR

LJUBLJANA, Prešernova ulica št. 5
poleg Mestne hranilnice.

Največja zaloga moških, ženskih
in otroških črevljev iz najboljših
— tovaren, domačih in tujih. —

Lovcem priporoča pristne
gojserske gorske črevlje.

Pozor g. lovci!

Za nagačanje raznovrstnih živali se priporoča

IVAN ROBIDA

v Ljubljani, Tržaška cesta št. 22.

Fina strokovnjaška ivvedba. Najnižje cene. Na željo odnošam in donašam tudi sam domov; zado-
stuje naročilo z dopisnico.

Josip Peitler šolski vodja v Šmiklavžu
pri Slovenjem gradcu —
nagača jako dobro in poceni živali.

Mnogo-pismenih priznanj na razpolago. Priznalno pismo:

„Vaše delo je izvrstno; me jako veselilo, da ste se
tako mojstrsko izurili v nagačanju; čestitam!“

Janko Koprivnik,
c. kr. profesor v Mariboru.

Fr. Ševčik, puškar

Ljubljana

Židovska ulica št. 8.

Velika zaloga pušk in samokresov najnovejšega sistema,
lastnega izdelka, kakor tudi belgijskih, sulskih in čeških
strogo preizkušenih pušk z najboljšim strelnim učinkom. Posebno se priporočajo moje obširne
znane lahke trocevke s Kruppovimi cevmi in puške brez petelinov za brezdimni smodnik.
Novo! Avtomatične Brovning-puške, kalib. 16 in 12, z neprekosljivim strelnim učinkom.
Avtomatične Brovning- in Steier-pištole. **Velika zaloga vseh lovskih potreb-**
ščin po najnižjih cenah. Popravila in naročbe se izvršujejo točno in zanesljivo.

Cenovniki na zahtevo zastonj in poštnine prosto.

IV. BONAČ

Knjigoveznica, kartonaža, trgovina papirja,
pisarniških potrebščin itd.

Ljubljana, Selenburgova ulica 5.

Vzorci in ceniki papirja na razpolago.